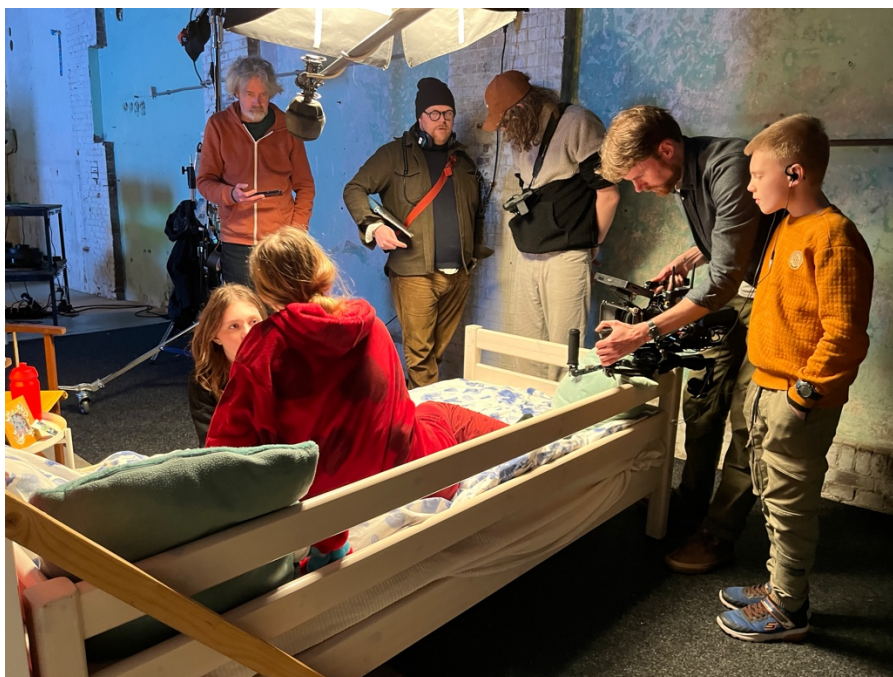

CULTUURLAB HET ACHTERLAND

~~HET
ACHTER
LAND~~

Jaarverslag 2023

Inleiding

2023, het jaar dat Het Achterland als stichting 5 jaar bestaat. Een eerste mijlpaal! En wat mogen we trots zijn op datgene wat we in die tijd hebben bereikt. Van durven dromen en het hebben van ambities, tot het in de praktijk brengen van onze programma's en werkwijze en het wortelen van de organisatie in de regio! Steeds meer partijen, jongeren en andere betrokkenen weten Het Achterland te vinden en dat geeft ons vertrouwen in de koers die we de komende tijd gaan varen.

In dit jaarverslag maken we de tussentijdse balans op met betrekking tot de organisatie en de activiteiten van Het Achterland in 2023.

2022 was een onderzoekend jaar. We hebben het jaar gebruikt om weer grip te krijgen op onze koers. In het jaarverslag van 2022 beschreven we dat we in 2023 een aantal concrete stappen wilden gaan zetten, zoals het in de praktijk brengen van onze werkwijze in 'het productiehuis'.

Het is fijn om te kunnen stellen dat 2023 een goed jaar was voor Het Achterland. Na 2 jaren van corona, zien we eindelijk dat onze visie, missie en werkwijze begint te landen bij onze stakeholders, en bij kinderen, jongeren en ouders in de regio.

Aan de hand van de volgende drie hoofdstukken, *activiteiten, plaats in het veld, stabiliteit & focus: makers van de toekomst*, blikken we terug op 2023 en kijken we vooruit richting het nieuwe beleidsplan. Daarnaast geven we een specificatie van de deelnemersaantallen en een korte toelichting op de kosten en opbrengsten van 2023.

Ik wens u namens het hele Achterlandteam veel leesplezier.

Met een culturele groet,
Adriaan Groffen
Directeur Het Achterland

Activiteiten 2023

In 2023 hebben we een hele hoop mooie dingen mogen doen. Van structurele programmering op verschillende scholen en naschoolse theaterlessen, tot unieke en bijzondere projecten in de regio!

Structureel programma binnenschools

Ook in 2023 hebben we vanuit Het Achterland intensief samengewerkt met Cultuurcentrum de Waldsang en Keunstwurk om het cultuureducatief aanbod in de regio te verrijken, te verbreden en te versterken. De samenwerking met Stichting Oarsprong blijft een vruchtbare samenwerking, en de scholenkoepel heeft aangegeven ook in 2024 door te willen gaan met de samenwerking.

Voor zowel Het Achterland als De Waldsang is de samenwerking in het binnenschoolse aanbod aanleiding geweest om verder te onderzoeken hoe we de samenwerking op andere scholen in de regio kunnen ontwikkelen. Beide organisaties hebben de intentie uitgesproken om de krachten te bundelen in een overkoepelende formule waarin al het culturele aanbod voor scholen in de regio zichtbaar en vindbaar is. Deze overkoepelende formule heeft de naam *Cultuurwachter* gekregen en zal in 2024 verder vorm krijgen, zodat we de komende jaren een breed aanbod richting de scholen kunnen presenteren.

Cultuurwachter is voor beide organisaties een belangrijke stap, waarbij we elkaar goed aanvullen. Voor Het Achterland is De Waldsang als gevestigde organisatie in de regio van belang, omdat zij het netwerk van scholen in de regio hebben. Het Achterland haakt aan op dit netwerk waarmee we het potentieel bereik enorm vergroten. Tegelijkertijd biedt Het Achterland een diversiteit aan disciplines, waarmee we complementair zijn op het bestaande muziekaanbod van De Waldsang.

Structureel programma buitenschools

- Theaterlessen:

Met de slogan 'Ben jij de leukste thuis?' hebben we in 2023 een nieuwe manier gevonden om kinderen te motiveren om zich aan te melden voor de buitenschoolse theaterlessen.

In 2023 hebben in totaal 51 kinderen deelgenomen aan de theaterlessen, gerekend over 2 cursusjaren, 22/23 en 23/24.

De kinderen hebben uiteindelijk toegewerkt naar een eindpresentatie die tijdens het Molkshake festival op 8 juli 2023 werden opgevoerd. Er waren 5 supertoffe presentaties: *Brugklas*, *Repelsteeltje*, *De drie Biggetjes*, *Matilda* en *Paardenbloem*.

In de tweede helft van 2023 hebben we verkennende gesprekken gevoerd met JTS Noorderwind om te onderzoeken of we in 2024 de krachten kunnen bundelen. JTS Noorderwind verzorgt theaterlessen in Harlingen en Franeker en heeft een vaste groep deelnemers van 70 kinderen/jongeren. Met een

mogelijke samenwerking vergroten we ons bereik en de zichtbaarheid in de provincie. Vanuit Het Achterland staan wij uiteraard positief tegen een mogelijke samenwerking met Noorderwind.

- De Woonkamer:

Inmiddels is De Woonkamer een vast onderdeel geworden van ons buitenschoolse programma. Steeds meer jongeren die binnen het neuro divergente spectrum vallen, weten De Woonkamer te vinden en werken er aan sociale en creatieve skills.

In 2023 is er een nieuw projectplan geschreven voor het vervolg van De Woonkamer. Op dit moment wachten we nog op de honorering van het Fonds Cultuurparticipatie. We hebben voor het vervolg wel een donatie gekregen van Stichting Autisme Campus Friesland. Hier zijn we natuurlijk erg blij mee en laat zien dat De Woonkamer een maatschappelijke relevantie heeft die wordt erkend in de regio.

Het Achterland vindt het belangrijk om een veilige plek te bieden voor iedereen die daar behoefte aan heeft. Daarom zijn we De Woonkamer als een volwaardig programmaonderdeel gaan zien.

Samenwerking onderwijs VO

Naast de samenwerking met de diverse basisscholen, werken we ook steeds nauwer samen met het middelbaar onderwijs. Zo zijn we in het najaar van 2023 een samenwerking gestart met CSG Luidger in Burgum. Samen onderzoeken we welke rol cultuureducatie kan hebben binnen het bestaande curriculum van de school. In het project is er ruimte voor 8 experimenten om leerkrachten en leerlingen uit te dagen om binnen de reguliere lessen te experimenteren met alternatief onderwijs, waarbij er een beroep wordt gedaan op het creatief vermogen van de leerlingen en de leerkrachten. Medio 2024 presenteren we de resultaten tijdens de culturele week Iepen Up.

Projecten

- Straatkunst Burgum

Dit project is een typisch mienskipproject, ontsproten uit het brein van een echte Burgumer. Het Achterland heeft het initiatief omarmd en is kartrekker geworden van het project. Inmiddels zijn er 4 prachtige muurschilderingen gerealiseerd in Burgum en is het project als het ware weer terug gegeven aan het dorp. Het Achterland blijft zijdelings nog betrokken bij het project, maar het idee is nu dat het door, de mienskip, nu zelf initiatief neemt om nieuwe muurschilderingen te realiseren.

Op onze site is een mooie terugblik te vinden van het project, inclusief foto's, gemaakt door Lucas Kemper. (<https://hetachterland.nl/stratkunst-burgum-kleurrijke-kunst-op-transformatorhuisjes-in-burgum/>)

- Proefspeeltuin (ism KEaRN en De Waldsang)

Het project proefspeeltuin is een gezamenlijk project van KEaRN Welzijn, Het Achterland en Cultuurcentrum de Wâldsang. De Pop-up proefspeeltuin is een project waarbij kinderen (groep 5 t/m 8) kunnen kennismaken met verschillende kunst- en cultuurvormen. Het project is uitgevoerd in de zomervakantie 2023 in vijf verschillende dorpen in de gemeente Achtkarspelen en de gemeente Tytsjerksteradiel.

In totaal hebben 155 kinderen deelgenomen aan de proefspeeltuin. De samenwerking met KEaRN in dit project is de aanleiding geweest om de samenwerking in de toekomst verder te onderzoeken.

- Theaterkamp Ratatouille (ism De Lawei)

In samenwerking met schouwburg De Lawei hebben we in augustus 2023 de eerste editie van het Theaterkamp Ratatouille mogen organiseren. 28 jongeren in de leeftijd van 12 t/m 18 jaar verbleven 4 dagen en 3 nachten in de schouwburg waar ze onder begeleiding van professionele theatermakers en coaches een voorstelling hebben gemaakt. Op vrijdag werd de voorstelling gepresenteerd aan 130 personen (ouders, broertjes, zusjes opa's en oma's en andere geïnteresseerden).

Voor Het Achterland was dit een mooie gelegenheid om onze werkwijze in de praktijk te brengen. Deze werkwijze houdt in dat jongeren van tevoren een keuze maken voor een specifieke werkgroep, zoals spel, decor, muziek of techniek. Hiermee willen we jongeren al in een eerder stadium intrinsiek motiveren en bewust maken van de veelzijdigheid van het (theater)vak.

Ratatouille was een groot succes. De betrokken jongeren hebben nog steeds contact met elkaar, er zijn hechte vriendschappen ontstaan, en de jongeren weten elkaar inmiddels in andere projecten (zoals Influencer) weer te vinden. Het laat zo mooi zien dat er meer ontstaat dan alleen een artistiek product. De sociaal-maatschappelijke component weegt ongelooflijk zwaar. Het draait om participeren, en daarin voorziet het Achterland met dergelijke projecten! Jongeren voelen zich betrokken en verbonden met elkaar en Het Achterland.

- Influencer (ism KEaRN)

Het grootste project van Het Achterland tot nu toe is Influencer; een filmproject voor en door jongeren over de digitale leefwereld van kinderen en jongeren. Het project kent 2 fases, de productiefase en de uitvoeringsfase. Op dit moment zitten we nog volop in de eerste fase, het produceren van de film.

De productie

In totaal hebben 40 jongeren zich aangemeld om te participeren in het project. We hebben net zoals bij Ratatouille verschillende werkgroepen gecreëerd waar jongeren zich voor hebben aangemeld; *spel/acteren, regie, scenario en crew*.

De timing van de start van het project kon niet beter, want we hebben de kick-off van het project mogen organiseren in samenwerking met het Noordelijk Film Festival. Alle jongeren en coaches/professionals hebben op 11 november een volle dag van workshops, films en lekker eten gehad.

Vanwege het groot aantal aanmeldingen voor de werkgroep spel/acteren hebben we de keuze moeten maken om te werken met een auditieprocedure. Uiteindelijk hebben we 15 jongeren geselecteerd in de werkgroep spel/acteren, de andere 15 hebben we gevraagd of ze mee willen doen in een van de andere werkgroepen. Daarbij hebben we ook uitgelegd dat het maken van een film niet alleen bestaat uit acteurs, maar juist uit een heleboel andere functies en rollen. Het is mooi om te zien dat veel jongeren een keuze voor een andere werkgroep hebben gemaakt. Het blijkt in de praktijk een zeer veelzijdig en leerzaam proces te zijn. Jongeren ontdekken nieuwe talenten en ambachten die ze nog niet kenden.

In 2024 wordt de film afgemaakt en gaat de film op tour door de regio Noordoost-Fryslân.

Maatwerk

In de eerste helft van 2023 hebben we verschillende cultuurdagen en -weken georganiseerd voor een aantal scholen uit Burgum en omstreken. De cultuurdagen en -weken zijn een mooie manier om grote

groepen kinderen en jongeren in aanraking te brengen met kunst en cultuur. Ze maken mee, ontdekken en experimenteren en participeren.

Het Achterland blijft openstaan voor dergelijke verzoeken. Het is een goed middel om de zichtbaarheid te vergroten en onze doelgroepen te laten ervaren wat ze bij ons kunnen doen.

De Maakplaats

In 2022 heeft Het Achterland samen met Keunstwurk een maakplaats gerealiseerd. De maakplaats wordt inmiddels voor verschillende doeleinden gebruikt. Er worden theaterlessen gegeven, trainingen en workshops. Daarnaast gebruiken de deelnemers van De Woonkamer de ruimte als hun uitvalsbasis en in september zijn de jongerenwerkers van KEaRN ook een vaste gebruiker van de Maakplaats.

Plaats in het veld

De zichtbaarheid en vindbaarheid van Het Achterland is in 2023 sterk toegenomen. We zijn inmiddels een betrouwbare partner in de regio op het gebied van cultuureducatie en -participatie. Dat is te zien in de steeds intensievere samenwerkingen met De Waldsang, Keunstwurk en KEaRN, maar ook buiten de bestaande samenwerkingen weten partijen ons te vinden.

Recente gesprekken met JTS Noorderwind uit Harlingen en Franeker en Akte2 uit Sneek, tonen aan dat er ook buiten de regio Noordoost-Fryslân, met interesse wordt gekeken naar de organisatie en haar werkwijze.

De manier van werken van Het Achterland is in die zin uniek ten opzichte van meer traditionele kunstencentra. Wij benaderen het educatieve deel echt vanuit de participatie. Door te maken ontstaat er vanzelf een betekenisvolle leeromgeving waarin kinderen en jongeren onder begeleiding van professionals nieuwe vaardigheden en talenten ontdekken en ontwikkelen. De praktijk is daarbij een belangrijk vertrekpunt.

Hierbij maken we op eigen wijze gebruik van:

- 1) De kunstenaarsmindset, een gedachtegoed dat is ontwikkeld door Merlijn Twaalfhoven en de praktische toepasbaarheid ervan, zoals beschreven in de verdwaalatlas van Keunstwurk en Arcadia, waarin wordt uitgegaan van *anders kijken, durven voelen, helder denken en gewoon gaan maken*.
- 2) Authentieke kunsteducatie waarin de kunstenaar als rolmodel fungeert, de praktijk bepalend is voor het creëren van een betekenisvolle leeromgeving en de praktijk (thematieken) moeten aansluiten bij de beleavingswereld van kinderen en jongeren.

Het Achterland past bovengenoemde zelf ook toe op de organisatie; door gewoon te dóen kunnen wij van betekenis zijn in de regio, zijn wij complementair op datgene wat er al is en behouden we flexibiliteit om in te spelen op een constant veranderende samenleving.

Stabiliteit & focus: Makers van de toekomst!

Nadat we in 2022 de focus hadden gelegd op een onderzoeksjaar, hebben we in 2023 die onderzoeksresultaten in de praktijk gebracht. We hebben continu gekeken naar wat we wel doen en wat we niet doen. De samenwerking met KEaRN vanuit het sociaal domein, bevalt dusdanig dat we in 2023 een gezamenlijk meerjarenplan hebben opgetuigd voor de periode 2025-2028. Het doel van het meerjarenplan is om de identiteit en het DNA van de regio in kaart te brengen, waarbij we ons sterk focussen op de wensen en behoeften van jongeren. KEaRN weet de jongeren te bereiken en welke maatschappelijke obstakels er voor jongeren spelen en Het Achterland kan hier vanuit creativiteit betekenis aan geven.

We maken in de werkwijze gebruik van de maakplaatsen. Naast de fysieke maakplaats in Burgum richten we 2 flexibele maakplaatsen in in de regio, daar waar de behoefte is en de jongeren zijn. Maakplaatsen zetten iets in beweging, en dat is precies wat we willen bereiken.

We kiezen bewust voor een vast format voor de komende 4 tot 5 jaar, zodat er rust en stabiliteit komt in de organisatie, maar nog belangrijker omdat we daarmee verdieping kunnen aanbrengen en garant kunnen staan voor kwaliteit, in plaats van voor kwantiteit.

Met het meerjarenplan sorteren wij voor op een nieuwe generatie makers: de makers van de toekomst! Door kunst en cultuur niet alleen in te zetten als doel (vaardiger worden), maar juist ook als middel, geven we betekenis aan sociaal-maatschappelijke vraagstukken waar jongeren mee worstelen, of waar ze simpelweg interesse voor hebben. Door jongeren mee te nemen in de kunstenaarsmindset, zullen ze ervaren dat, met de juiste mindset, iedereen een kunstenaar kan zijn. En dan niet in de traditionele zin van het woord, maar als de vrije denker en doener die in staat is om vanuit die mindset betekenis te geven aan het leven!

Deelnemersaantallen 2023

Cultuurjaar	2021	2022	2023
Deelnemende scholen			
Tytsjerksteradiel	13	15	15
Andere gemeenten	0	0	2
Workshops buitenschools			
Burgum	8	13	16
Hurdegaryp	4	7	24
Buitenpost	0	7	11
Projecten			
Verdiepingsprogramma/productiehuis	3	0	73
Autikunst	6	6	0
De Woonkamer	0	18	20
Cultuurdagen/weken	0	0	794

Toelichting Kosten en Opbrengsten

Stichting Het Achterland heeft een stabiel financieel jaar achter de rug. Voor een verdere toelichting op de cijfers van 2023 verwijs ik naar de jaarrekening (publicatie medio mei).

Governance code cultuur

Het Achterland werkt volgens een Raad van Toezicht model. De Raad van Toezicht heeft een controlerende functie en houdt toezicht op het handelen van het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de verwezenlijking van de doelstellingen van Het Achterland. Alle activiteiten die Het Achterland in 2023 heeft georganiseerd en/of gefaciliteerd hebben bijgedragen aan het verwezenlijken van de doelstelling: kinderen en jongeren in de gelegenheid stellen om op actieve wijze en onder professionele begeleiding kennis en vaardigheden te verwerven op het gebied van educatie, theater en cultuur.

Bestuurders en leden van de Raad van Toezicht doen hun werk ten behoeve van de stichting onbezoldigd. Beide organen treden hierbij integer op. In 2023 was er geen sprake van noemenswaardige dilemma's of situaties van tegenstrijdig belang of belangenverstrengeling. In de

stichting statuten staat duidelijk beschreven wat de taakverdeling is binnen de Raad van Toezicht en het dagelijks bestuur en welke verantwoordelijkheden daarbij komen kijken. De Raad van Toezicht en het dagelijks bestuur zijn in 2023 4 keer bijeengekomen om de stand van zaken omtrent Het Achterland en haar activiteiten, de financiën van 2022, 2023 en 2024 te bespreken en om te beoordelen of de organisatie nog voldoet aan de doelstellingen.

In 2023 is Margot Erkelens uit de Raad van Toezicht gestapt en is vervangen door Gerrit Zandbergen. Het rooster van afstreden ziet er als volgt uit:

Naam en Functie	Termijn loopt af
Nieske Ketelaar - Voorzitter	3 ^e termijn juni 2027
Kor Bolhuis – Lid aandachtsgebied financiën	1 ^e termijn september 2025
Gerrit Zandbergen – Lid aandachtsgebied onderwijs	1 ^e termijn oktober 2026

Leden van de Raad zitten maximaal 3 x 3 jaar in de Raad van Toezicht van de stichting.

Het Achterland hecht veel waarde aan het creëren van een fijne, veilige en vertrouwde werk- en leeromgeving voor iedereen die betrokken is. Het Achterland heeft een open en toegankelijke houding en vindt het belangrijk dat iedereen zich welkom en veilig voelt. Het Achterland werkt samen met een ervaren en professionele vertrouwenspersoon.

Fair practice code

Het Achterland past de code Fair Practice zo goed mogelijk toe. Er wordt gewerkt met een vast uurtarief voor alle medewerkers, waarbij er geen onderscheid wordt gemaakt tussen de werkzaamheden en verantwoordelijkheden van directeur en andere medewerkers. Dit vinden we een belangrijk uitgangspunt en hier zijn we open en transparant over richting alle medewerkers van Het Achterland. Als jonge organisatie hebben we bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2021/2024 geen rekening gehouden met indexering van het uurtarief. Met het oog op de nieuwe beleidsperiode doen we dat wel en stellen we het uurtarief bij van €48,50 naar €60,- per uur. Hiermee willen we vanaf 2025 beter aansluiten bij de uitgangspunten van fair pay en fair practice.

Daarnaast is onze manier van werken binnen het volledige team dat we iedere medewerker in zijn/haar/diens kracht willen zetten. Hiermee doen we een beroep op de intrinsieke drive van het team en creëren we eigenaarschap. Wat dat betreft is hier zeker sprake van 'practice what you preach'! Hoe wij het in het team organiseren straalt door in hoe wij het in de programmalijnen en projecten willen organiseren. Eigenaarschap, verbondenheid en intrinsieke drive spelen daarbij een cruciale rol!

Code diversiteit en inclusie

Bij Het Achterland hechten we veel waarde aan culturele diversiteit en streven we naar zo divers mogelijke samenstelling binnen onze organisatie, inclusief het bestuur, de Raad van Toezicht, medewerkers en (gast)docenten. We zijn ons bewust van onze locatie in een regio met een lagere culturele diversiteit en de uitdagingen die dit met zich meebrengt.

Diversiteit omvat meer dan alleen culturele verschillen. We leren kinderen en jongeren dat aspecten als achtergrond, gender, seksuele voorkeur of financiële mogelijkheden niet uitmaken. We willen een veilige omgeving bieden voor iedereen en waarderen elk persoon met zijn unieke perspectief en talenten. Dit principe is verweven in onze organisatie en ons personeelsbeleid, en komt tot uiting in onze communicatie naar buiten toe. We erkennen onze blinde vlekken en benadrukken het voortdurende belang van diversiteit en inclusie op de agenda.